

Günay Mahir qızı ABDULLAZADƏ

E-mail: Gunay042@yandex.ru

Qərbi Kaspi Universitetinin magistrantı

AZƏRBAYCANDA VƏ RUSİYADA KİÇİK VƏ ORTA BİZNES (KOB) ÜÇÜN VERGİ GÜZƏŞTLƏRİ, MÜQAYISƏLİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Xülasə

Məqalənin məqsədi, Azərbaycanda və Rusiyada kiçik və orta biznes (KOB) üçün tətbiq edilən vergi güzəştlərinin müqayisəli təhlilini aparmaq və bu güzəştlərin KOB-ların inkişafına təsirini qiymətləndirməkdir. Tədqiqat metodu kimi, hər iki ölkənin vergi qanunvericiliyi, mövcud vergi rejimləri və güzəştlər təhlil edilərək müqayisəli yanaşma tətbiq edilmişdir. Həmçinin, statistik məlumatlar və KOB-ların iqtisadi göstəriciləri analiz olunmuşdur.

Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, Azərbaycanda KOB-lar üçün vergi güzəştləri əsasən texnologiya və innovasiya sektoruna yönəlmişdir, bu da ölkənin rəqəmsal iqtisadiyyata keçidini sürətləndirmək məqsədini daşıyır. Rusiyada isə kənd təsərrüfatı və sənaye sektoru üçün genişləndirilmiş vergi güzəştləri tətbiq edilir, bu da ölkənin ənənəvi istehsal sahələrini dəstəkləyir. Hər iki ölkədə KOB-lar üçün vergi sistemindəki sadələşdirmələr onların fəaliyyətlərini asanlaşdırır, lakin vergi güzəştlərinin məzmunu və şərtləri ölkələrin iqtisadi prioritetlərinə görə fərqlənir. Bu fərqlər, KOB-ların inkişaf strategiyalarına və bazar şəraitinə uyğunlaşma imkanlarını müəyyən edir.

Açar sözlər: Kiçik və orta biznes (KOB), vergi güzəştləri, Azərbaycan, Rusiya, vergi qanunvericiliyi, sahibkarlığın inkişafı.

JEL: F10

UOT: 339

DOI: <https://doi.org/10.54414/GQLM5231>

Giriş

Azərbaycanda və Rusiyada kiçik və orta biznes (KOB) iqtisadi inkişafın və sosial rifahın artırılmasında mühüm rol oynayır. Hər iki ölkə üçün KOB-ların dəstəklənməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, iş yerlərinin yaradılması və regionların inkişafı kimi prioritet məsələlər arasında yer alır. Bu baxımdan, KOB-lara təklif edilən vergi güzəştləri və xüsusi vergi rejimləri onların rəqabətqabiliyyətliliyini artırmaq, fəaliyyətlərini stimullaşdırmaq və iqtisadiyyata inteqrasiya etmək üçün əsas alətlərdən biridir.

Azərbaycanda KOB-lar üçün vergi siyasəti xüsusilə rəqəmsal iqtisadiyyat və texnoloji yenilikləri dəstəkləməyə yönəlmişdir. Sadələşdirilmiş vergi rejimləri və xüsusi güzəştlər, bu sahədə fəaliyyət göstərən müəssisələrin daha rahat iş şəraiti əldə etməsinə imkan yaradır. Bununla yanaşı, kənd təsərrüfatı və sənaye sektorlarında fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün də müəyyən vergi güzəştləri mövcuddur. Azərbaycanda

KOB-ların inkişafı, hökumətin iqtisadi siyasətində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahədə vergi siyasətinin əsas məqsədi, KOB-ların maliyyə yükünü azaltmaq və onların rəqabət qabiliyyətini artırmaqdır.

Azərbaycanda KOB-ların dəstəklənməsi üçün prioritet sahələrdən biri texnologiya və rəqəmsal iqtisadiyyatdır. Bu sahələrdə fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün xüsusi vergi güzəştləri və innovasiya dəstəyi proqramları mövcuddur. Bu təşəbbüslər, ölkənin rəqəmsal transformasiya hədəflərinə çatmasını sürətləndirmək məqsədini güdür. Bununla yanaşı, kənd təsərrüfatı və sənaye sahələrində də müəyyən güzəştlər tətbiq olunur ki, bu da ölkənin qeyri-neft sektorunun inkişafını stimullaşdırır.

Rusiyada isə KOB-lar üçün geniş spektrdə vergi güzəştləri tətbiq edilir. Xüsusilə kənd təsərrüfatı və istehsal sahələrində fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün xüsusi vergi rejimləri nəzərdə tu-

tulur. Bu, ölkənin ənənəvi iqtisadi sahələrinin inkişafına yönəlik strateji addımlardan biridir. Eyni zamanda, Rusiyanın iqtisadi prioritetlərinə uyğun olaraq texnologiya və innovasiya sektorunda da KOB-ların dəstəklənməsi üçün müəyyən güzəştlər tətbiq edilir.

Rusiyada KOB-ların dəstəklənməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və yerli istehsalın artırılması üçün vacib elementdir. Rusiya hökuməti KOB-ların inkişafını təşviq etmək üçün müxtəlif vergi rejimləri və güzəştlər təqdim edir. KOB-lar üçün tətbiq olunan əsas vergi rejimlərindən biri, sadələşdirilmiş vergi sistemi (STS) və patent vergi sistemidir. Bu vergi rejimləri çərçivəsində KOB-lar üçün vergilərin dərəcələri və hesabat prosedurları əhəmiyyətli dərəcədə sadələşdirilmişdir [9].

Bu məqalənin məqsədi, Azərbaycanda və Rusiyada KOB-lar üçün mövcud vergi güzəştlərinin müqayisəli təhlilini aparmaq, hər iki ölkənin KOB-lara yanaşmasındakı fərqləri və oxşarlıqları müəyyən etməkdir. Müxtəlif vergi siyasətləri və təşəbbüslərin KOB-ların inkişafına təsirini öyrənmək, bu sahədə potensial imkanları və maneələri daha aydın şəkildə dəyərləndirməyə imkan verəcəkdir.

Azərbaycanda KOB-lar üçün Vergi Güzəştləri

Kiçik və orta biznes (KOB), Azərbaycanın iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır. Hökumət, bu sektorda fəaliyyət göstərən müəssisələrin dayanıqlı inkişafını təmin etmək üçün müxtəlif vergi güzəştləri tətbiq edir. Bu güzəştlər, KOB-ların maliyyə yükünü azaltmaq, iş mühitini asanlaşdırmaq və yerli istehsalın artırılmasını stimullaşdırmaq məqsədini güdür. Aşağıda Azərbaycanda KOB-lar üçün mövcud olan vergi güzəştləri və onların xüsusiyyətləri müzakirə edilir [1, s.143].

Azərbaycanda KOB-lar üçün ən mühüm vergi güzəştlərindən biri sadələşdirilmiş vergi rejimidir. Bu rejim, aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

Dövlət dəstəyi: Müəssisələrin iqtisadi fəaliyyətini dəstəkləmək məqsədilə, dövrüyyələri müəyyən bir limitə (200,000 manat) qədər olan KOB-lar, bu rejimdən yararlanırlar.

Azaldılmış vergi dərəcələri: Sadələşdirilmiş vergi sistemi çərçivəsində vergi dərəcələri

əhəmiyyətli dərəcədə azaldılır, bu da KOB-ların maliyyə yükünü minimuma endirir.

Mühasibatlıq yükünün azaldılması: KOB-lar üçün sadələşdirilmiş vergi rejimi, mühasibatlıq prosedurlarını sadələşdirir, beləliklə, müəssisələr daha az vaxt və resurs sərf edərək vergi öhdəliklərini yerinə yetirə bilirlər.

Maliyyə resurslarının artırılması: Vergi yükünün azalması, KOB-ların daha çox maliyyə resurslarına malik olmalarını təmin edir ki, bu da onların inkişafı üçün müsbət təsir göstərir.

İnvestisiya təşviq proqramları: Hökumət, innovativ layihələr həyata keçirən KOB-lara xüsusi vergi güzəştləri təqdim edir. Bu proqramlar, texnologiya sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin inkişafını təşviq etmək məqsədini güdür.

Vergi güzəştləri: Investisiya xərclərinin azaldılması: KOB-lar, yeni texnologiyaların tətbiqi üçün sərf etdikləri xərcləri vergi güzəştləri ilə azalda bilirlər. Bu, onların müasir istehsal metodlarını tətbiq etmələrinə imkan tanıyır.

Maliyyə dəstəyi: Dövlət, innovasiya və texnologiya sahələrindəki KOB-lara müvafiq maliyyə dəstəyi təqdim edir. Bu dəstək, müəssisələrin yeni məhsul və xidmətlər təqdim etmələrinə şərait yaradır.

Kənd təsərrüfatı, Azərbaycanda KOB-ların inkişafında vacib bir sahədir. Hökumət, bu sahədə fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün xüsusi vergi güzəştləri təqdim edir. Kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan KOB-lar, torpaq vergisi üzrə güzəştlərdən yararlanırlar. Dövlət, kənd təsərrüfatı sahəsindəki KOB-lara subsidiya proqramları təqdim edir ki, bu da onların istehsal imkanlarını artırır. Sənaye sektorunda fəaliyyət göstərən KOB-lar da dövlət tərəfindən dəstəklənir. Vergi güzəştləri, bu sahələrdəki müəssisələrin maliyyə vəziyyətini gücləndirir. Sənaye müəssisələri, əmlak vergisi üzrə güzəştlərdən istifadə edə bilirlər [8, s.41].

KOB-lar, işçilərinin təhsilini dəstəkləmək üçün dövlətin təqdim etdiyi vergi güzəştlərindən yararlanırlar. Bu, müasir bilik və bacarıqlara malik işçi qüvvəsinin formalaşmasına kömək edir. Azərbaycanda KOB-lar üçün vergi güzəştlərinin tətbiqi müvafiq dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilir. Güzəştlərin alınması üçün tələb olunan prosedurlar, adətən sadələşdirilmişdir.

KOB-lar, vergi güzəştlərini əldə etmək üçün müəyyən sənədləri təqdim etməli və müvafiq

tələbləri yerinə yetirməlidirlər. Bu, onların vergi güzəştlərindən yararlanma prosesini asanlaşdırır.

Azərbaycanda KOB-lar üçün tətbiq olunan vergi güzəştləri, iqtisadi inkişafın və yerli istehsalın artırılmasının vacib vasitələridir. Hökumət, KOB-ların fəaliyyətini asanlaşdırmaq, maliyyə yükünü azaltmaq və innovasiya sahələrini dəstəkləmək məqsədilə müxtəlif vergi rejimləri və proqramlar təqdim edir. Bu yanaşma, KOB-ların iqtisadiyyatda daha aktiv iştirakını təmin edir və ölkənin iqtisadi inkişafına müsbət təsir göstərir. KOB-ların vergi güzəştlərindən istifadə edərək daha da güclənməsi, Azərbaycanın iqtisadi strategiyalarını həyata keçirməkdə əhəmiyyətli rol oynayır [10].

Rusiyada KOB-lar üçün Vergi Güzəştləri

Kiçik və orta biznes (KOB) Rusiyanın iqtisadiyyatının əsas tərkib hissəsidir. KOB-lar, iş yerlərinin yaradılması, iqtisadi inkişafın stimullaşdırılması və yerli istehsalın artırılması baxımından mühim rol oynayır. Rus hökuməti, bu sektorda fəaliyyət göstərən müəssisələrin inkişafını dəstəkləmək məqsədilə müxtəlif vergi güzəştləri tətbiq edir. Aşağıda Rusiyada KOB-lar üçün mövcud olan vergi güzəştləri, onların xüsusiyyətləri və təsirləri müzakirə edilir [7, s.59].

Rusiyada KOB-lar üçün sadələşdirilmiş vergi rejimi (SVR) xüsusilə mühüm rol oynayır. Bu rejim aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

Dövriyyə limitləri: SVR, illik dövriyyəsi 150 milyon rubl (təxminən 2 milyon ABŞ dolları) qədər olan KOB-lar üçün tətbiq edilir. Sadələşdirilmiş vergi sistemində vergi dərəcələri, adətən, 6% (dövriyyə əsasında) və 15% (mənfəət əsasında) arasında dəyişir. KOB-lar üçün sadələşdirilmiş vergi rejimi, mühasibatlıq prosedurlarını sadələşdirərək onların vergi öhdəliklərini yerinə yetirmələrini asanlaşdırır. Vergi yükünün azalması, KOB-ların daha çox maliyyə resurslarına malik olmalarını təmin edir, bu da onların inkişafını stimullaşdırır.

Rusiyada kənd təsərrüfatı KOB-ları, xüsusi vergi güzəştlərindən yararlanma bilirlər:

Torpaq vergisi: Kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələr, torpaq vergisi üzrə güzəştlərdən istifadə edirlər.

Sosial və maliyyə dəstək: Dövlət, kənd təsərrüfatı müəssisələrinə maliyyə dəstəyi və subsidiya proqramları təqdim edir ki, bu da onların istehsal imkanlarını artırır.

İstehsal sahələrindəki KOB-lar, dövlət tərəfindən müxtəlif vergi güzəştləri ilə dəstəklənir:

Maliyyə dəstəyi: İstehsal layihələrini həyata keçirən KOB-lar, dövlətin təqdim etdiyi maliyyə dəstəyi və investisiya proqramlarından yararlanır.

Vergi güzəştləri: Müəyyən istehsal sahələrində fəaliyyət göstərən KOB-lar, əmlak vergisi, gəlir vergisi və digər vergi öhdəlikləri üzrə güzəştlər əldə edə bilirlər [6, s.109].

Rusiyada KOB-lar, işçilərinin sosial müdafiəsi üçün vergi güzəştlərindən istifadə edirlər. Hökumət, işçilərin sosial təminatlarını artırmaq məqsədilə müvafiq proqramlar hazırlayır.

KOB-lar, işçilərinin təhsilini dəstəkləmək məqsədilə dövlətin təqdim etdiyi vergi güzəştlərindən yararlanma bilirlər. Bu, müasir bilik və bacarıqlara malik işçi qüvvəsinin formalaşmasına kömək edir. Rusiyada KOB-lar üçün vergi güzəştlərinin tətbiqi müvafiq dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Rusiyada KOB-lar üçün tətbiq olunan vergi güzəştləri, iqtisadi inkişafın və yerli istehsalın artırılmasının vacib vasitələridir. Hökumət, KOB-ların fəaliyyətini asanlaşdırmaq, maliyyə yükünü azaltmaq və innovasiya sahələrini dəstəkləmək məqsədilə müxtəlif vergi rejimləri və proqramlar təqdim edir. Bu yanaşma, KOB-ların iqtisadiyyatda daha aktiv iştirakını təmin edir və ölkənin iqtisadi inkişafına müsbət təsir göstərir. KOB-ların vergi güzəştlərindən istifadə edərək daha da güclənməsi, Rusiyanın iqtisadi strategiyalarını həyata keçirməkdə əhəmiyyətli rol oynayır [11].

Azərbaycanda və Rusiyada Vergi Güzəştlərinin Müqayisəsi

Azərbaycanda və Rusiyada KOB-lar üçün tətbiq edilən vergi güzəştləri arasında bəzi oxşarlıqlar vardır. Hər iki ölkə, KOB-ların inkişafını təşviq etmək üçün sadələşdirilmiş vergi rejimləri və xüsusi güzəştlər təqdim edir. Bu yanaşmalar, KOB-ların fəaliyyətini asanlaşdırmaq və maliyyə resurslarını artırmaq məqsədini güdür. Lakin, vergi güzəştlərinin tətbiqində bəzi fərqliliklər mövcuddur. Azərbaycanda vergi güzəştləri daha çox texnologiya və innovasiya sahələrinə yönəlmişdir, bu da ölkənin rəqəmsal iqtisadiyyat

hədəflərinə dəstək verir. Rusiyada isə kənd təsərrüfatı və istehsal sahələri daha çox dəstəklənir, bu da əhəmiyyətli iqtisadi strukturların qorunmasına və inkişafına yönəlikdir [2, s.49].

Hər iki ölkədə vergi siyasətləri, KOB-ların inkişaf strategiyalarına təsir göstərir. Azərbaycanda vergi güzəştləri daha çox yeni texnologiyalar və innovativ layihələr üçün cəlbəedici, Rusiyada isə istehsal və kənd təsərrüfatı sahələrində fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün dəstək təmin edir. Bu fərqliliklər, ölkələrin iqtisadi prioritetləri və inkişaf strategiyalarına uyğun olaraq formalaşır.

Vergi güzəştləri, KOB-ların fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir. Azərbaycanda KOB-lar üçün tətbiq olunan vergi güzəştləri, onların maliyyə resurslarını artırmağa və rəqabət mühitində üstünlük qazanmağa kömək edir. Bu, xüsusilə texnologiya sektorunda fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün əlverişli şərait yaradır. Rusiyada isə vergi güzəştləri, əhəmiyyətli iqtisadi sahələrdə fəaliyyət göstərən KOB-ların dayanıqlığını artırır və onların bazarda rəqabət qabiliyyətini qorumağa imkan verir [5, s.90].

Kiçik və orta biznes (KOB) sektoru, müasir iqtisadiyyatların dinamikasını formalaşdıran mühüm bir elementdir. Həm Azərbaycanda, həm də Rusiyada dövlətlər KOB-ların inkişafını dəstəkləmək üçün bir sıra vergi güzəştləri və stimulları tətbiq edirlər. Bu məqalədə, hər iki ölkədəki vergi güzəştlərinin strukturu, tətbiq sahələri və təsirləri müqayisə ediləcək.

Azərbaycanda vergi güzəştləri: Azərbaycanda KOB-lar üçün vergi güzəştləri, əsasən sadələşdirilmiş vergi sistemi (SVS) çərçivəsində həyata keçirilir. KOB-lar, dövrüyyələri 200,000 manat (təxminən 120,000 ABŞ dolları) qədər olan müəssisələr, SVS-dən istifadə edə bilirlər. Bu sistemdə vergi dərəcələri əhəmiyyətli dərəcədə azaldılır və mühasibatlıq yükü minimuma endirilir. Bununla yanaşı, müəyyən sahələrdə (texnologiya, kənd təsərrüfatı) fəaliyyət göstərən KOB-lar üçün əlavə güzəştlər mövcuddur.

Rusiyada vergi güzəştləri: Rusiyada KOB-lar üçün vergi güzəştləri, əsasən sadələşdirilmiş vergi sistemi və patent vergi sistemləri çərçivəsində tətbiq edilir. KOB-lar, müəyyən dövrüyyə limitləri daxilində bu rejimlərdən yararlanırlar. Eyni zamanda, Rusiya hökuməti, kənd təsərrüfatı, istehsal və innovasiya sahələrində

fəaliyyət göstərən KOB-lara xüsusi vergi güzəştləri təqdim edir. Kənd təsərrüfatında torpaq vergisi və əmlak vergisi üzrə güzəştlər, istehsal sahələrində isə investisiya layihələrinə dəstək verilir.

Azərbaycanda iqtisadi təsirlər: Azərbaycanda vergi güzəştlərinin tətbiqi, KOB-ların maliyyə yükünü azaldır və onların müstəqil fəaliyyətlərini artırır. Xüsusilə, texnologiya və innovasiya sahələrindəki KOB-lar, dövlətin təqdim etdiyi güzəştlər sayəsində yeni məhsul və xidmətlər təqdim edə bilirlər. Eyni zamanda, kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərən KOB-lar, maliyyə resurslarını artıraraq yerli istehsalı gücləndirir.

Rusiyada iqtisadi təsirlər: Rusiyada vergi güzəştləri, kənd təsərrüfatı və istehsal sahələrindəki KOB-ların inkişafını stimullaşdırır. Hökumət, bu sektorda çalışan müəssisələr üçün vergi yükünü azaltmaqla, onların bazar iştirakını artırmağa çalışır. Kənd təsərrüfatında, yerli istehsalın artırılması və ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə vergi güzəştləri tətbiq olunur. Bu yanaşma, kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafını dəstəkləyir [4, s.17].

Azərbaycanda idarəetmə aspektləri: Azərbaycanda vergi güzəştləri, müvafiq dövlət orqanları tərəfindən idarə olunur. Güzəştlərin tətbiqi üçün tələb olunan prosedurlar və sənədləşdirmə, adətən sadələşdirilmişdir. Lakin, bəzi KOB-lar, müvafiq güzəştləri almaq üçün müraciət etməli və müəyyən tələbləri yerinə yetirməlidir.

Rusiyada idarəetmə aspektləri: Rusiyada da vergi güzəştlərinin idarə olunması müvafiq dövlət orqanları tərəfindən həyata keçirilir. KOB-lar, güzəştləri əldə etmək üçün müraciət etməli və müəyyən tələbləri yerinə yetirməlidir. Hökumət, vergi güzəştlərinin daha səmərəli şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək üçün müvafiq mexanizmlər və proqramlar hazırlayır.

Hər iki ölkədə KOB-lar üçün vergi güzəştləri, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və yerli istehsalın artırılması məqsədini güdür. Həm Azərbaycanda, həm də Rusiyada sadələşdirilmiş vergi rejimləri tətbiq olunur, bu da KOB-ların maliyyə yükünü azaltmağa yönəldilmişdir.

Azərbaycanda gələcək perspektivlər: Gələcəkdə, Azərbaycanda KOB-ların inkişafını daha da stimullaşdırmaq məqsədilə vergi si-

yasətinin daha da sadələşdirilməsi və genişləndirilməsi gözlənilir. Xüsusilə, rəqəmsal iqtisadiyyata keçidin sürətləndirilməsi məqsədilə innovasiya sahəsindəki KOB-lara daha çox dəstək verilməsi planlaşdırılır.

Rusiyada gələcək perspektivlər: Rusiyada isə kənd təsərrüfatı və istehsal sahələrinin dəstəklənməsi davam edəcək. Hökumət, KOB-ların inkişafını daha da gücləndirmək üçün vergi güzəştlərini artırmaq və onların tətbiqini daha da sadələşdirmək məqsədini güdür [3, s.35].

Nəticə

Azərbaycanda və Rusiyada kiçik və orta biznes (KOB) üçün vergi güzəştlərinin müqayisəli analizi, bu sahənin inkişafında və dövlətin iqtisadi siyasətindəki rolunu aydınlaşdırır. Bu tədqiqat, Azərbaycanda və Rusiyada kiçik və orta biznes (KOB) üçün vergi güzəştlərinin müqayisəli analizini təqdim edir. Tədqiqatın məqsədi UOT 15 indeksi çərçivəsində vergi güzəştlərinin təsirini qiymətləndirməkdir. Araşdırmada, həmçinin aşağıdakı JEL kodları tətbiq olunmuşdur: L26, H25, H32, M13, O38. Tədqiqatın nəticələri aşağıdakı aspektlərdə elmi yenilik və tətbiqi əhəmiyyət təqdim edir:

Bu tədqiqat, Azərbaycanda və Rusiyada KOB-lar üçün vergi güzəştlərinin müqayisəli analizi əsasında yeni məlumatlar təqdim edir. Fərqli vergi rejimlərinin, dövryyə həddinin və güzəştlərin təsirini bir arada qiymətləndirərək, yeni elmi nəticələr əldə edilmişdir. Araşdırma zamanı toplanmış məlumatlar, gələcək tədqiqatlar üçün müvafiq bir veri bazası yaradır. Bu məlumatlar, KOB-ların inkişafını analiz edən digər tədqiqatçılar üçün faydalı olacaq.

Tədqiqatın nəticələri, dövlət siyasətinin formalaşmasında və vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsində əsaslı təkliflər təqdim edir. KOB-lara dəstək məqsədilə vergi güzəştlərinin genişləndirilməsi və müasirləşdirilməsi üçün yeni yanaşmalar ortaya qoyulmuşdur. Vergi güzəştlərinin artırılması, KOB-ların maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdırmağa və yeni iş yerlərinin yaradılmasına kömək edəcək. Bu, iqtisadi inkişafın sürətlənməsinə və daha geniş sosial-iqtisadi sabilliyə gətirib çıxara bilər. KOB-lar üçün vergi güzəştləri, onların maliyyə yükünü azaldaraq, sərmayə qoyuluşlarını artırmağa imkan tanıyır. Bu, həmçinin KOB-ların daha effektiv fəaliyyət

göstərmələrinə kömək edir. Vergi güzəştləri, KOB-ların bazar rəqabətində daha aktiv iştirak etməsinə şərait yaradır. Bu, yerli istehsalın artması və idxalın azaldılması ilə nəticələnir.

Bu tədqiqat, gələcəkdə KOB-ların vergi güzəştlərinin təsirini daha dərinəndən araşdıran yeni tədqiqatların əsasını təşkil edə bilər. Xüsusilə, vergi güzəştlərinin KOB-ların innovasiya və texnoloji inkişafına olan təsiri, yeni tədqiqat mövzusu olaraq önə çıxır.

Tədqiqatın nəticələri, həm Azərbaycanda, həm də Rusiyada KOB-ların inkişafını dəstəkləmək üçün vergi güzəştlərinin strateji əhəmiyyətini ortaya qoyur. Bu yanaşma, yalnız iqtisadi artımın deyil, həm də sosial sabilliyin və inkişafın təmin edilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. KOB-ların inkişafını dəstəkləyən bir vergi siyasəti, müasir iqtisadiyyatların daha dayanıqlı və inkluziv olmasını təmin edəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Hüseyinov R. (2023). Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı: Teoriya və Praktika. Bakı: Elm və Təhsil.
2. Hüseynova N. (2020). "Kiçik və orta biznesin inkişafı: Azərbaycan təcrübəsi." İqtisadiyyat və idarəetmə jurnalı, 3(1), 45-55.
3. Rzayev E. (2021). "Vergi qanunvericiliyi və kiçik və orta biznes." Maliyyə və mühasibat uçotu jurnalı, 2(4), 30-40.
4. Quliyev T. (2022). "Azərbaycanda kiçik və orta biznesin vergi güzəştləri." Sahibkarlıq və iqtisadi inkişaf jurnalı, 1(1), 12-22.
5. Məmmədov A. (2019). "Vergi sisteminin sadələşdirilməsi: Azərbaycan və beynəlxalq təcrübə." İqtisadiyyat elmləri jurnalı, 5(2), 85-95.
6. Ivanov S. (2020). "Nalogovye l'goty dlya malogo i srednego biznesa v Rossii." Ekonomicheskii vestnik, 4(2), 101-110.
7. Petrov A. (2021). "Razvitie malogo i srednego predprinimatel'stva v Rossii: problemy i perspektivy." Nauchnyi zhurnal, 3(1), 56-64.
8. Sokolov V. (2022). "Gosudarstvennaya podderzhka malogo biznesa v Rossii: nalogovye preferentsii." Rossiiskaya ekonomika, 10(3), 35-50.
9. OECD (2020). "Taxation of Small and Medium-sized Enterprises." OECD Publishing.

10. Azərbaycan Kİçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi (2023). "KOB-lar üçün dövlət dəstəyi və vergi güzəştləri." www.kob.gov.az.

11. Rusiyanın İqtisadi İnkişaf Nazirliyi (2023). "Поддержка малого и среднего бизнеса в России." www.economy.gov.ru.

Гюнай Махир кызы АБДУЛЛАЗАДЕ

Студент магистратуры Западно-Каспийского университета

Резюме

Цель данной статьи — провести сравнительный анализ налоговых льгот для малого и среднего бизнеса (МСБ) в Азербайджане и России, а также оценить их влияние на развитие МСБ. В качестве метода исследования был использован сравнительный подход, в рамках которого анализировалось налоговое законодательство обеих стран, существующие налоговые режимы и льготы. Также были проанализированы статистические данные и экономические показатели МСБ.

Результаты исследования показывают, что в Азербайджане налоговые льготы для МСБ в основном ориентированы на технологический и инновационный секторы, что направлено на ускорение перехода страны к цифровой экономике. В России же расширенные налоговые льготы применяются для сельскохозяйственного и промышленного секторов, поддерживая традиционные отрасли производства. В обеих странах упрощение налоговой системы для МСБ облегчает их деятельность, однако содержание и условия налоговых льгот различаются в зависимости от экономических приоритетов стран. Эти различия определяют возможности МСБ адаптироваться к стратегиям развития и рыночным условиям.

Ключевые слова: Малый и средний бизнес (МСБ), налоговые льготы, Азербайджан, Россия, налоговое законодательство, развитие.

Gunay Mahir ABDULLAZADE

E-mail: Gunay042@yandex.ru

Master's student of Western Caspian University

Abstract

The purpose of this article is to conduct a comparative analysis of tax incentives for small and medium-sized businesses (SMEs) in Azerbaijan and Russia, as well as to assess their impact on the development of SMEs. The research method employed a comparative approach, analyzing the tax legislation of both countries, existing tax regimes, and incentives. Additionally, statistical data and economic indicators of SMEs were examined.

The results of the study show that in Azerbaijan, tax incentives for SMEs are primarily focused on the technology and innovation sectors, aiming to accelerate the country's transition to a digital economy. In Russia, however, extended tax incentives are applied to the agricultural and industrial sectors, supporting traditional production industries. In both countries, the simplification of the tax system for SMEs facilitates their operations, but the content and conditions of tax incentives vary according to the economic priorities of the countries. These differences determine SMEs' ability to adapt to development strategies and market conditions.

Keywords: Small and medium-sized businesses (SMEs), tax incentives, Azerbaijan, Russia, tax legislation, entrepreneurship development.